

Tilburg, 12 augustus 2024

Aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Brabantse Milieufederatie

Heuvelring 92
5038 CL Tilburg

bmf@brabantsemilieufederatie.nl
www.brabantsemilieufederatie.nl
013-525 6225

NL22 TRIO 0212 4971 52
KvK 41095498

Kenmerk LB 03.00-2370-jo
Betreft Reactie op concept-Uitvoeringsagenda Landbouw & Voedsel

Geacht College,

Gezonde Brabanders, **gezonde** natuur, **gezonde** landbouw. Dat zijn uiteraard ambities waar iedere Brabander achter staat. Brabants Landschap, Vereniging Natuurmonumenten, BPG Vereniging Landelijk Brabant en de Brabantse Milieufederatie ondersteunen deze ambities ook van harte.

Binnenkort bespreekt u de concept-Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel 2024-2027. Hierin zet u uw plannen uiteen om de Brabantse landbouw toekomstbestendig te maken: het meest duurzaam, economisch toonaangevend en gemeenschapsinclusief. Met bovendien meer natuurinclusieve boeren en biologisch areaal. Zo moet de Brabantse landbouw weer meer waardering krijgen, bijdragen aan een gezonde leefomgeving en zijn impact op natuur en milieu verminderen.

Brabant heeft door de jaren heen al stappen gezet om de landbouwtransitie te stimuleren. Als natuurorganisaties zijn we dan ook verheugd om te zien dat in Brabant de steun voor gezonde en duurzame landbouw, in de vorm natuurinclusieve en biologische landbouw, blijft staan. Wij zien echter ook dat de juiste keuzes nodig zijn om de Brabantse landbouw, Brabantse natuur en Brabantse gezondheid weer met elkaar in balans te brengen. Wij verwachten dat de instrumenten en voornemens in de Uitvoeringsagenda niet zullen leiden tot het halen van de doelen uit het Beleidskader. Hierom doen wij graag een aantal suggesties voor de juiste keuzes, die het halen van de beleidsdoelen dichterbij brengen.

De juiste keuze voor gezondheid

In 2023 toonde het onderzoek *Geurbelasting en geurhinder van veehouderijen* aan dat we in Brabant systematisch te veel achtergrond geurbelasting hebben toegelaten. Uw Omgevingsverordening laat toe dat 12% van de Brabanders in de woonkernen en 20% in het buitengebied systematisch geuroverlast mogen ervaren. Tot dusver werd gedacht dat deze percentages geurgehinderden bij 10 en 20 Odour Units liggen (de eenheid van geurbelasting), maar deze geurbelasting blijkt bijna twee keer te hoog! Bescherm de gezondheid van Brabanders in veedichte gebieden door per direct de nieuwe wetenschappelijke inzichten uit het onderzoek van de GGD en de Universiteit Utrecht in praktijk te brengen: 12% en 20% geurgehinderden ligt bij respectievelijk 5 en 11 Odour Units.

De laatste jaren wordt steeds duidelijker hoe schadelijk chemische pesticiden zijn en hoe lang zij na gebruik nog in het leefmilieu aanwezig blijven. De hoge productie van onze Nederlandse landbouw gaat ook samen met één van de hoogste gebruiken van deze chemische, giftige middelen per hectare landbouwgrond. Het is dan ook duidelijk dat gebruik van chemische pesticiden geen plaats meer heeft naast scholen, woonwijken en kantoren.

Bescherm de gezondheid van Brabanders door gebruik van chemische pesticiden rondom woongebieden te verbieden. Door de landbouw in balans te brengen met de gezondheid van de Brabanders dragen we bij aan *3 gezonde levensjaren erbij*. Bovendien herstellen we het vertrouwen in de sector en de waardering voor de Brabantse landbouw.

De juiste keuze voor natuur

Het gaat niet goed met de Brabantse natuur. Stikstof, verstoring, vervuild water, verdroging en afgenomen biodiversiteit maken dat natuurgebieden in slechte staat verkeren. Het is dan ook broodnodig om als provincie de regie te pakken en te sturen op de activiteiten die in en rondom de natuur plaatsvinden. Met enkel ruimte bieden aan duurzaamheid, of het versterken van deze zones – zoals gesteld in de concept-Uitvoeringsagenda – komt natuurherstel niet binnen handbereik. Richt een zone in rondom Natura-2000 gebieden, beekdalen en Natte Natuurparels, waar enkel nog extensieve, natuurinclusieve en/of biologische landbouw plaats mag vinden. Landbouw die zónder kunstmest en chemische pesticiden plaatsvindt en bijdraagt aan hydrologisch herstel.

De laatste jaren zien we in Brabant steeds vaker dat grond van stoppende melkveehouderijen omgevormd wordt tot intensief bouwland. Dit leidt tot meer kunstmest-, water- en pesticidengebruik, met uitspoeling van nutriënten en pesticiden naar natuur en leefomgeving als gevolg. Op deze manier wordt het halen van de KRW-doelen steeds moeilijker en raakt natuurherstel steeds verder buiten bereik. Bovendien is het zo steeds ingewikkelder voor melkveehouders om te extensiveren. Behoud grond voor extensieve, natuurinclusieve en biologische melkveehouderij door omschakeling of intensivering van grondgebruik te verbieden, zeker rondom natuurgebieden. Ook een regeling voor de ontwikkeling van nieuwe boeren-landgoederen met grasland kan hierbij helpen.

Natuurbescherming en duurzame agrarische ontwikkeling kunnen hand in hand gaan. Met bovenstaande instrumenten beschermt u de natuur, door de duurzame boer meer ontwikkelruimte te bieden. Zo werken we aan het halen van de KRW-doelen en natuurherstel. Dat is tenslotte stap één om de meest duurzame landbouwregio van Europa te worden.

De juiste keuze voor de landbouw

Brabant kent veel duurzame, groene en koploper-boeren. Vaak hebben zij uit eigen, intrinsieke motivatie al veel gedaan om de biodiversiteit te ondersteunen op hun eigen grond. Het mag niet zo zijn dat deze boeren zelf alle kosten moeten dragen voor hun ecologische bijdrage. Zij doen tenslotte precies wat we als maatschappij aan hen vragen. Ontwikkel de bestaande regelingen door, zodat we deze boeren jaarlijks en langdurig vergoeden voor ecologische elementen en groenblauwe dooradering die aanwezig is op hun land. Zo bouwen we aan een toekomstbestendig verdienmodel voor natuurinclusieve landbouw, door te delen in de kosten voor een mooi boerenlandschap en gezonde natuur. We stimuleren boeren bovendien niet enkel om deze structuren aan te leggen, maar ook om ze te behouden en te onderhouden. Daar plukken we als maatschappij allemaal de vruchten van.

De juiste keuze met provinciale gronden

De provincie Noord-Brabant bezit ruim 3.000 hectare grond, die zij verpacht. Eerder hebt u hiervoor de Duurzame Gronduitgifte ingevoerd, waarbij duurzame boeren een streepje voor hebben in de pachtuitgifte. Nog te vaak zien we echter dat deze grond alsnog verpacht wordt aan intensieve, kapitaalkrachtige grondgebruikers – met veel uitspoeling van mest en pesticiden als gevolg. Dit schaadt de Brabantse natuur

en staat haaks op de wensen van overheid en maatschappij. We roepen u dan ook op om toegang tot pacht én koop van provinciale gronden enkel nog toegankelijk te maken voor natuurinclusieve en biologische boeren. Geef hierbij vooral voorkeur aan de natuurinclusieve bedrijven van hoger niveau uit uw *doorontwikkeling provinciaal beleid natuurinclusieve landbouw*, conform de definities die worden vastgesteld in samenwerking met LNV en WUR.

Daarnaast stond in het bestuursakkoord "Samen maken we Brabant" de ambitie om kunstmest en pesticiden op gronden van de provincie te verbieden – niet enkel rondom natuurgebieden. Houd hieraan vast! Héél Brabant verdient schoon water en een gezonde leefomgeving – de provincie heeft hierin een belangrijke voorbeeldfunctie.

Door uw eigen gronden duurzaam in te zetten, draagt u bij aan het voorkomen van een KRW-slot, het herstel van Brabantse natuurgebieden en aan het behouden van schoon drinkwater. Bovendien geeft het natuurinclusieve en biologische boeren een betere positie op de grondmarkt en een robuuster verdienmodel, met groei van die sectoren als gevolg.

Neem gemeenten mee in de uitrol en ontwikkeling van dit beleid, zodat zij dit ook op hun gemeentelijke gronden kunnen toepassen.

Samen maken we Brabant. Als maatschappelijke organisaties op gebied van natuur, gezond milieu en duurzame landbouw zijn wij altijd bereid om bij te dragen aan de doorontwikkeling van de landbouw. Zo maken we samen een gezond, mooi en schoon Brabant. Hopelijk geeft deze brief u de inspiratie om de scherpe keuzes te maken die voorliggen.

Met duurzame groet,

Mede namens Brabants Landschap, Vereniging Natuurmonumenten en BPG Vereniging Landelijk Brabant,

Femke Dingemans

directeur-bestuurder Brabantse Milieufederatie